

Posudek vedoucího diplomové práce

Tomáš HEMZA: Náboženské sekty v Československu v 50. letech 20. století, diplomová práce FFUK 2012, 90 stran

Tomáš Hemza ve své diplomové práci volně navazuje na svou bakalářskou práci, kterou věnoval odpírání vojenské služby, kde věnoval rozsáhlou pozornost náboženským motivacím takového postupu. Této problematice věnuje určitou pozornost také zde (viz kapitola šestá). Autor založil svou práci především na pramenném výzkumu (zvl. ABS a archivy KSČ spolu s dokumenty Státního úřadu pro věci církevní v N.A.), protože historické literatury je k tomuto tématu poskrovnu (viz její rozbor na s. 12-13). Seznam použitých materiálů je dostatečně rozsáhlý, aby s jeho pomocí bylo možné re/konstruovat studovanou problematiku. Zvláště s povděkem kvituji, že autor pečlivě přistupoval k používané terminologii a také k rozličným typologickým přístupům z teoretické literatury. Určitým problémem je existence omezeného množství pramenného materiálu, což autorovi ne vždy umožňuje v dostatečné míře podkládat svá tvrzení dostatečně reprezentativním počtem pramenů. Nicméně nutno konstatovat, že si v rámci možného počínal značně svědomitě.

V první kapitole se věnuje stručnému nástinu činnosti alternativních náboženských hnutí v předchozím období. Ve druhé kapitole pak přistupuje k deskripci církevní politiky v éře lidové demokracie. O relacích komunistické ideologie k náboženství referuje výhradně z pozdější sekundární literatury – mohl v tomto směru více pracovat s dobovými texty. Důkladně si zde také všímá obav, které sekty se zahraničním ústředím vzbuzovaly jako potenciální špióni.

Za první z meritorních kapitol můžeme považovat kapitolu třetí, která se zabývá fungováním církve v 50. letech. I když organizační pluralita nutí autora k přeskokování od jedné církve k další, daří se mu úspěšně držet své vyprávění v koherentním celku. Zde se věnuje především soudním procesům s některými náboženskými hodnostáři a formám přímých administrativních zásahů, které považuje za typické pro církevní politiku státu ve sledovaném období. V následující, čtvrté kapitole pak diagnostikuje změnu této politiky kolem poloviny dekády. Tuto změnu akcentu šikovně demonstruje na příkladech koncepcí Štefana Raise a Jaroslava Havelky (s. 51). Pro dobu po zrušení SÚC konstatuje, že „ostatní státní instituce s výjimkou StB se do jisté míry spokojily se zdáním vnějšího klidu“ (s. 60). Proto také pátá kapitola je věnována konkrétním zásahům a činnosti tajné policie. Ta se dle jeho názoru orientovala především na budování rozsáhlé sítě agentů, kteří již neměli za cíl udávání či dokonce vyprovokování protistátní činnosti, nýbrž měli především ovlivňovat náboženská společenství zevnitř, aby se ubíraly žádoucím směrem. Na s. 62 a 63 také rozebírá povahu těchto bezpečnostních pramenů a upozorňuje na úskalí jejich používání v historickém bádání. Poslední kapitola se věnuje obrazu sekt ve veřejném prostoru. Klíč k rozpracování této otázky spatřuje především ve studiu dobových periodik a odborné literatury. Jakkoli je tato část zajímavá, autor pracuje s příliš malým množstvím pramenů.

I přes dílčí námitky považuji diplomovou práci Tomáše Hemzy za kvalitní a dobře řemeslně zpracovanou, a proto ji také s pochvalou doporučuji k obhajobě.

V Praze, dne 27. května 2012

.....
Jakub Rákosník